

Людмила ЧЕКАЛЕНКО,
докторка політичних наук, професорка
Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка,
заслужена діячка науки і техніки України

ПУБЛІЧНА ІСТОРІЯ: НОВЕ ВІДКРИТТЯ ЧИ ПРИЗАБУТА ДАВНІСТЬ? (За вітчизняну історію закинемо слівце...)

Анотація. У статті висвітлено особливості розвитку публічної історії та її поступальний рух у світі. Проаналізовано праці дослідників, які вивчали відмінності між публічною та традиційною історією. Доведено, що історичну науку було сформовано в період творення національних держав – задля утвердження ідентичності різних соціальних та етнічних груп, що становили єдину націю. Розкрито специфіку інших нових напрямів в історичній науці.

Ключові слова: офіційна історія, публічна історія, поява, розвиток, криза 1970-х років.

Проблематику публічної історії («*public history*») досліджували за кількома напрямками, пов'язаними з європейськими й американськими системами освіти. Представники американської школи [1–4], застосовуючи різні методи (зокрема й телефонне опитування), вивчали ставлення американського суспільства (не тільки до власного минулого, а й до країни загалом). Зокрема, **Рой Розенцвайг** і **Девід Телен** поділили респондентів на соціальні групи й, опираючись на здобуті результати, одержали більш-менш об'єктивну картину того, як сучасне покоління американців сприймає історичні події. Британський історик **Джером де Грут** [5] досліджував способи презентування минулого в сучасному просторі. Німецький дослідник **Майкл Фріш** [3], котрий вивчав усну, документальну та публічну історії, у своїй праці дійшов висновку, що публічна історія – це колективний набуток історичного знання й водночас – поле поділеної влади («*shared authority*»). Історик тут відіграє роль експерта, а отже, творить і транслює знання не самотійно, а спільно з аудиторією. У книзі «**Люди та їхнє минуле**» [4] автори на прикладах ілюструють, у який спосіб подано історичну інфор-

мацію та як її сприймають різні аудиторії, а також вивчають механізми формування пам'яті через усілякі матеріальні об'єкти.

У публікаціях початку 2000-х років [5–7] американські науковці висвітлюють новітні тенденції в публічній історії – популяризування романів на історичну тематику та їхнє використання в професійній освіті, опанування навичок відеознімання, роботи у відеоредакторах для підготовки якісних документальних фільмів. Досліджують також комерціалізування історії та її взаємодію з бізнесом, вивчають правовий бік історичних практик, розкривають проблемне або травматичне минуле.

Європейські дослідники – президент Міжнародної федерації публічної історії (*International Federation for Public History*) професор **Томас Ковен** та президент Італійської асоціації публічної історії (*Italian Association of Public History*) **Серж Нуаре** – визначають суть «глокалізації» цього явища. Ідеться про тематику та практику взаємодії істориків із несхожими аудиторіями: у кожному регіоні – своя специфіка. Розглядаючи проблемне минуле, обговорюють, зокрема, питання Другої світової війни, работоргівлі, в'язниць і концтаборів, геноцидів тощо [6–10].

Професор Томас Ковен вважає, що **основні відмінності між традиційною та публічною історіями полягають у способах взаємодії та співпраці**. «І традиційна, і публічна історії ґрунтуються на дослідженнях, архівах та джерелах, однак публічна історія передбачає спілкування з великими аудиторіями та співпрацю з істориками й не істориками для збирання та поширення історичної інформації поміж громадськості» [11]. Наголошуємо, що йдеться саме про «**співпрацю історій**», яка не передбачає відкидання досягнень попередників вітчизняних наукових шкіл.

Професор **Йорн Рюзен**, метр історичної культури і публічної історії, ще 1992 року стверджував, що «підручник – найважливіший засіб викладання історії». Відлуння його тези знаходимо в працях сучасних європейських учених: «Педагогічна та дидактична думки невпинно розвиваються. У навчальному процесі протягом десятиліть панівними методами були то начитування загальної канви подій без опорних матеріалів, то некритичне представлення джерел, то практичні вправи після опанування фактажу. Утім навіть попри це роль шкільного підручника з історії як носія інформації незмінно висока й він здатен конкурувати з дедалі численнішими альтернативами» [12].

Оскільки досліджуваний напрям передбачає прозорість і відкритість, Міжнародна федерація з публічної історії створила електронний журнал «**Public History Weekly**», у якому вчені публікують різні статті на зазначену тематику. На цю інформацію 2015 року відреагували й історики Московської вищої школи соціальних та економічних наук, заснувавши «**Портал публічної історії**». На сайті регулярно публікують короткі опуси й інфор-

мацію, пов'язану із цією дисципліною в Росії, а також інтерв'ю з істориками щодо особливостей такої сфери пізнання. Більшість тамтешніх гуманітаріїв не переймаються закордонною популярністю публічної історії, стверджуючи, що вона не є самостійним напрямом, адже запозичує методологію в суміжних галузях. Російські науковці, зокрема, вважають, що поняття публічної історії має два значення. З одного боку, це науково-дослідницька сфера, яка вивчає форми минулого, а з іншого – царина прикладної діяльності зі створення таких репрезентацій.

У російському науковому середовищі побутують і радикальніші погляди, як-от висновок про те, що публічна історія є не науковою дисципліною, а, радше, професією, у якій «професіоналізм передбачає знання історії (історичну освіту) плюс володіння практиками роботи з громадськими групами й організаціями» [13].

Поява цієї дисципліни, на думку поміркованих аналітиків пострадянських держав, пов'язана з намаганням істориків знайти в суспільстві союзників та однодумців, тобто охопити ту його частину, з якою можна розпочати діалог. Утім у пострадянській науковій та освітній практиках публічна історія ще не має сильних позицій. Імовірно, увага до неї невдовзі зросте, адже попит на глибинне дослідження репресій та інших катаклізмів ХХ століття стає дедалі більшим. Допомогти популяризувати цей напрям може й прикладний зв'язок із країнознавством чи локальною історією.

Американська система освіти – альма-матер публічної історії. З 1930-х років, до впровадження цієї дисципліни в систему вищої освіти США, студентський рух як форма молодіжного спротиву розвивався паралельно з громадською освітою через діяльність **Американського молодіжного конгресу** (*American Youth Congress*) у Вашингтоні. Ця організація, яку тоді активно підтримувала перша леді Елеонора Рузвельт, лобювала демократизацію суспільства, просуваючи молодіжні програми через Конгрес. Декілька політизованих об'єднань, які було утворено в 1960-ті роки, зокрема «**Студенти за демократичне суспільство**» (*Students for a Democratic Society*) та «**Вивільнення молоді в Енн-Арборі**» (*Youth Liberation of Ann Arbor*), серйозно розглядали, зокрема, політичну роль університетів, намагаючись впливати на систему та механізми вищої освіти.

Сутички з поліцією, розстріли студентів Джексонського, Кентського та Огайського університетів, до яких призвели виступи проти агресивної політики США у В'єтнамі та Камбоджі, стали підставою для молодіжних маршів по всій країні й навіть походів до Білого дому. Радикалізація студентського руху, що збіглася в часі з глибокою економічною кризою на європейському й американському континентах, змусила чинних протягом цього періоду американських президентів упровадити низку освітніх реформ.

Економічну кризу супроводжувала, як це не парадоксально, відлига в політичній і гуманітарній сферах. Два протилежні ідеологічні табори холодної війни, СРСР і США, пішли на поступки, відшукавши деякі компроміси. Зокрема, створили європейську структуру – Нараду з безпеки і співробітництва в Європі, реалізували спільну космічну програму «Союз» – «Аполлон» із запуском у космос американського й радянського кораблів, відкрили шлях для культурних обмінів і гуманітарних контактів. Таке «потепління» тривало недовго, однак стало тим прочиненим вікном тимчасових можливостей, що запустило західні інформаційні потоки в іще вчора ворожий соціалістичний табір, демократизуючи в такий спосіб його мешканців.

Цивілізаційний обмін спричинив зростання освіченості населення, поглиблення інтелектуального складника суспільства. У центрі держави та історії постала людина розумна («*homo sapiens*»), котра відчула своє значення у світі, минулому та майбутньому. Зі зростанням інтересу до особистості зросло зацікавлення історією як такою, без прикрас і штучної гіперболізації, минулим простого народу й визначними місцями.

Сплеск уваги до публічної історії зафіксували в період найглибшої кризи в холодній війні. Буремні сімдесяті посприяли демократизації суспільства, утім водночас відчутно підірвали економіку провідних держав. Хаотичний пошук важелів виходу з кризи в США традиційно призвів до згортання фінансування «неактуальних» галузей. Американське керівництво визначило як одну з таких саме освітню сферу, зокрема її гуманітарний складник. Наукові дослідження й проекти технічних і природничих наук були стратегічно потрібними для реалізування планів холодної війни, що ще тривала.

Таке реформування призвело до різкого послаблення системи гуманітарної освіти. Історики, філологи, літератори абощо несподівано стали зайвими «нахлібниками», які не виробляли матеріальних цінностей. Їх масово звільняли з роботи. Безробіття в США тоді сягнуло 9%, і чималу частку цієї статистики становила саме інтелігенція. Влада намагалася працевлаштувати безробітних інтелектуалів в екскурсійні бюро, регіональні дослідницькі центри місцевої історії та країнознавства, у спеціальні установи, що вивчали історію науки, релігії, мистецтва. Отже, звернення до публічної історії в США було пов'язане зі спробою подолати кризу комунікації між представниками різних професій, зокрема істориків, а також зі змінами становища гуманітаріїв на ринку праці [13].

Публічну історію як професійний навчальний напрям було запроваджено 1976 року в США, Канаді й Австралії. За ініціативи історика **Роберта Келлі** в Університеті Каліфорнії в Санта-Барбарі вперше реалізували бакалаврську програму за спеціальністю «**Публічна історія**».

На першій конференції з публічної історії в місті Фініксі (штаті Аризона) 1978 року зустрілися представники різноманітних професій, дотичних до історичної науки, але зайнятих поза академічною сферою, поміж яких – співробітники архівів і музеїв, захисники історичних пам'яток і культурної спадщини, консультанти й радники. За результатами роботи конференції 1978 року було засновано щоквартальний академічний фаховий журнал «The Public Historian», а рік по тому – Національну раду з публічної історії (National Council on Public History), яка щорічно вручає Меморіальну премію Роберта Келлі «За видатні досягнення в діяльності, що веде до підвищення значення історії в житті окремих людей за межами академічної спільноти».

Доволі швидкий темп інституалізації публічної історії в США пояснюють передусім наявністю в істориків досвіду традиційного спілкування із суспільством завдяки **Американській історичній асоціації** (*American Historical Association*), що функціонує з 1884 року. Її основне завдання – навчання й розвиток учителів, непрофесійних істориків, членів місцевих історичних товариств. Американський рух публічної історії набув популярності та впливу через впровадження в університетські освітні програми відповідних прикладних навчальних курсів.

В усіх відгуках про якість навчання в США наголошено на одній із найвагоміших його переваг – дивовижній гнучкості, що дає змогу поєднати широту інтересів зі здобуванням глибоких знань і вузької, часом унікальної, спеціалізації. На відміну від освітніх систем більшості країн, у США вона дуже децентралізована – ні Федеральний уряд, ні Міністерство освіти Сполучених Штатів не визначають навчальних програм і стандартів, а їхні функції не передбачають створення шкіл і коледжів. Для контролю за освітнім процесом, ступенем відповідності навчальних закладів сучасним вимогам, професійною підготовкою викладацького складу, а також рівнем дипломів і сертифікатів у Сполучених Штатах запроваджено спеціальну систему акредитації.

Водночас американські ЗВО можна назвати нестандартними, адже в розвиток освіти там вкладають кошти різні монополії. Це означає, що значну частину фінансового потоку країни скеровують на науково-дослідну діяльність. Започаткували таку традицію наприкінці XIX століття, відколи знані багатії почали фінансувати дослідження, піднявши в такий спосіб престиж університетів до небувалого рівня. Мільярдер Джон Рокфеллер, зокрема, заснував Чиказький університет, а Ліланд Стенфорд, ще один підприємець-благодійник, – Стенфордський. Отже, заклади вищої освіти було перетворено на дослідницькі центри, які налагодили зв'язок із промисловістю, банківською сферою, іншими освітніми установами світу. Така система виявилася ефективною – нині американські ЗВО, як-от

Массачусетський технологічний інститут, Стенфордський і Гарвардський університети, незмінно входять до п'ятірки найкращих у світі [14].

Поступово публічна історія в США стає академічним предметом. Американські експерти послідовно розглядають особливості та сутність цієї освітньої сфери, вивчають її позитивні аспекти та розкривають негативні. На досягнення й методи публічної історії зважають під час ухвалення політичних рішень, у громадських обговореннях.

На думку деяких експертів, публічна історія в США має низку переваг перед академічною: 1) не претендує на додаткові ресурси, а живиться з місцевих бюджетів і коштом спонсорів; 2) не потребує додаткових витрат на приміщення, специфічне обладнання, роздаткові матеріали тощо. Однак із рівноцінністю заміни важко погодитись, оскільки для опанування компетенції бодай музейного екскурсовода необхідно вивчити не одну монографію про відповідну цивілізацію чи хронологічний період. Не забуваймо й про те, що публічну історію викладають у понад 130 (із 6 000) закладах вищої освіти США. Така незначна кількість, на нашу думку, свідчить про її недосконалість як академічної дисципліни.

Появу публічної історії в Австралії та Великій Британії наприкінці 1970-х років пов'язують із захистом культурної спадщини. В Австралії цей процес зумовило насамперед постколоніальне осмислення минулого. Однак інституційне оформлення дисципліни в цих країнах відбулося значно пізніше – журнал «*Public History Review*» в Австралії виходить із 1992 року, а «*History Workshop Journal*» у Великій Британії – лише з 1995.

У становленні публічної історії у ФРН (1970-ті рр.) помітну роль відіграв «**новий історичний рух**» (*Neue Geschichtsbewegung*), що зародився, як і в США, поза університетськими аудиторіями. Об'єктами аналізу науковців-послідовників були буденність, локальність і соціальні групи, а гаслом – вислів **Свена Ліндквіста «Конай, де стоїш»** («*Grabe, wo du stehst*»), зміст якого полягав у тому, що кожна особа може стати істориком того місця, де народилася, виросла й живе. Так виник попит на історію «знизу».

Інший напрям зацікавлення німецького суспільства історією стосувався усних розповідей сучасників, що зумовило появу такого терміна, як «**свідок подій**» («*zeitzeuge*»). Із допомогою ЗМІ цю концепцію активно застосовували під час так званих уроків минулого, що їх організовували музеї та інші майданчики. Такий підхід легітимізував усні повідомлення як історичне джерело, а також вивів історію за межі академічних установ у громадське середовище, де всі охочі мають змогу працювати з історичним матеріалом, опираючись на свідчення очевидців [13].

Публічна історія XXI століття є частиною освітніх програм багатьох закладів вищої освіти Канади, США, Австралії, Китаю, Німеччини, Індії, Ірландії, Нової Зеландії та Сполученого Королівства. Водночас через

активну рекламну діяльність та нав'язливу агітацію політикуму напередодні й під час виборчого процесу дехто, здебільшого в Європі, сприймає публічну історію як своєрідний елемент іміджування.

Український підхід до публічної історії відрізняється й від європейського, і від американського. У кейсах США одразу звертаємо увагу на значне фінансування освітніх проектів з боку бізнесу, а в європейських спостерігаємо обережне ставлення до американського ноу-хау публічної історії й усього, що з нею пов'язане.

На думку українських науковців, які загалом схвально відгукуються про цей напрям, для його розвитку в нашій країні необхідні глибокі економічні зміни, що дадуть змогу залучити чималі інвестиції до музейної сфери, спеціалізованого туризму та медіа, які фокусуються на історичній тематиці. «Системної політики за роки незалежності було дуже мало, її приклади були за президентства Ющенка – створення Інституту національної пам'яті та ініціативи щодо Голодомору. Але не завжди вони були вдалими. Ми запозичували якісь зразки із Заходу, але не найкращі. У результаті нові інституції не завжди працювали добре [...] З другого боку, така увага до публічних історичних ініціатив має свою небезпеку – інструменталізацію в політичній боротьбі та комерціалізацію. Прикладом останньої тенденції може бути історичний туризм, коли люди починають сприймати все, як розвагу, красиві емоції, можливість зробити незвичайне селфі. Тоді може зникати освітній компонент, розуміння складності історичних процесів» [15].

Насамкінець пригадаймо **Болонський університет (Італія)** – давній за датою заснування, однак досі провідний в освітянській галузі, взірець для фахової європейської спільноти. Наведу лише 15 дотичних до історії як дисципліни факультетів гуманітарних наук, оминаючи увагою бізнес, економіку, а також дослідницькі центри й інститути. Зокрема, це: *факультет архітектури* (Dipartimento di Architettura); *факультет культурної спадщини* (Dipartimento di Beni Culturali); *факультет мистецтва* (Dipartimento di Delle Arti); *факультет класичної філології та італіаністики* (Dipartimento di Filologia Classica e Italianistica); *факультет філософії та зв'язку* (Dipartimento di Filosofia e Comunicazione); *факультет усного та письмового перекладу* (Dipartimento di Interpretazione e Traduzione); *факультет мови, літератури та сучасної культури* (Dipartimento di Lingue, Letterature e Culture Moderne); *факультет психології* (Dipartimento di Psicologia); *факультет освітніх наук імені Джованні Марії Бертіна* (Dipartimento di Scienze dell'Educazione «Giovanni Maria Bertin»); *факультет юридичних наук* (Dipartimento di Scienze Giuridiche); *факультет наук з якості життя* (Dipartimento di Scienze per la Qualità della Vita); *факультет політичних і соціальних наук* (Dipartimento di Scienze Politiche e Sociali);

факультет статистичних наук імені Паоло Фортунаті (Dipartimento di Scienze Statistiche «Paolo Fortunati»); факультет соціології і господарського права (Dipartimento di Sociologia e Diritto dell'Economia); факультет історії культури цивілізації (Dipartimento di Storia Culture Civiltà) [16].

Яка ж система освіти є прийнятнішою у XXI столітті: європейська чи американська? Пригадаймо, що освіта в Європі, яка сформувалася з давньогрецьких, римських, візантійських шкіл і зростала на засадах епох Відродження, Просвітництва та Нового часу, значно відрізняється від сучасної американської.

Європейська система, з якої починається й українська, корінням вросла в прадавні гуманістичні основи – еллінську філософію, людські цінності Ренесансу, гуманізм Просвітництва – і має бути глибшою, ширшою, духовнішою. Важко погодитися з критиками класичної системи освіти, які чіпляються до підручників із гуманітарних, зокрема історичних, наук, заявляючи, що «пересічна людина часто не буде читати наукової книжки на кількасот сторінок, у якій є багато посилань, термінів та незрозумілих їй понять» [17]. Таке, на жаль, масово тиражують і розповсюджують поміж викладачів і студентів, позиціонуючи як українське ноу-хау. До навчальних програм можуть потрапляти тести, що не передбачають вдумливого аналізу й розраховані на нижчий за середній показник інтелекту. Як наслідок, вища школа випускає слабко підготовлених фахівців, які не знають належно ні української мови, ні культури, та й західних концепцій не згадають. Чи ж цього ми прагнемо?

Системи освіти в Європі здебільшого доволі упереджені до позаконтинентальних «новинок» у цій сфері. Там бережуть своє, типове для кожної європейської культури, захищають код нації та плекають історичні цінності. У двері ж колись славних українських університетів нині жорстко стукає регрес. Погляньмо, які заклади вищої освіти в європейському рейтингу посідають гідні місця. Чи тривожить сучасну освітню школу України різке падіння міжнародних показників популярності наших провідних ЗВО? Навіть Київський національний університет імені Тараса Шевченка посів десь 541–550 місце [18]. Чи можна назвати таку ситуацію задовільною?

Публічна історія – доволі нова галузь знань, у межах якої науковці намагаються зрозуміти, як історія може функціонувати поза академічними інституціями. Нині велику увагу зосереджено на репрезентаціях історії в громадській сфері, тобто в масовій культурі та медіа, образотворчому мистецтві, кінематографі, літературі, музеях, урбаністиці тощо.

В Україні уявлення про те, що таке історія, часто ґрунтується на сформованій інтелектуальній традиції. Але чи відповідає вона викликам часу? Нині перед дослідниками постають непрості питання, пов'язані з устале-

ними уявленнями, які важко переосмислити. З іншого боку, довільного трактування минулого також потрібно позбуватися. Нам часто бракує необхідних знань для критичного оцінювання історичної інформації, на яку ми натрапляємо чи не щодня.

Публічна історія дасть змогу не тільки здобути сучасне уявлення про те, що таке історичне знання, а й з'ясувати, як воно функціонує тепер у нашому контексті, як його використовують на користь різних індивідуальних акторів і колективних соціальних суб'єктів, урешті, допоможе виявити підґрунтя українських суперечок, що точаться навколо історичних питань.

Ця дисципліна передусім забезпечує право людини на знання. А історія дає змогу опанувати й минуле, і сучасне; знайти стрижень існування – не лише свій, а й тих, хто нас оточує; пояснити складні концепції у зрозумілій і доступній формі. Це, імовірно, саме та галузь знань, яка може наблизити нас до самих себе, до роду, до витоків, до коду української нації, самобутнього світосприйняття й ідентичності. Тож не можна відривати традиційну історію від публічної, позаяк обидві вони є частинами одного цілого – нашого з вами буття.

1. Rosenzweig, R. (ed.). (2000). *The Presence of the Past: Popular Uses of History in American Life*. New York: Columbia University Press. Available at: <http://cup.columbia.edu/book/the-presence-of-the-past/9780231111485> [in English].
2. Gardner, J. B. (ed.). (2017). *The Oxford Handbook of Public History*. New York: Oxford University Press. Available at: <https://global.oup.com/academic/product/the-oxford-handbook-of-public-history-9780199766024?c=ua&lang=en&> [in English].
3. Frisch, M. (1990). *A Shared Authority: Essays on the Craft and Meaning of Oral and Public History*. Albany: State University of New York Press. [online]. Available at: <https://www.sunypress.edu/p-766-a-shared-authority.aspx> [in English].
4. Ashton, P. (ed.). (2009). *People and Their Pasts. Public History Today*. New York: Palgrave Macmillan. [online]. Available at: <https://www.amazon.com.au/People-Their-Pasts-Public-History/dp/0230546692> [in English].
5. De Groot, J. (2016). *Consuming History: Historians and Heritage in Contemporary Popular Culture*. New York: Routledge. Available at: <https://books.google.com.ua/books?id=iyl-CwAAQBAJ&pg=PT235&dq> [in English].
6. Munslow, A. (2008). Film and history: Robert A. Rosenstone and History on Film/Film on History. *The Journal of Theory and Practice*, vol. 11(4), pp. 565–575. [online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13642520701652103> [in English].
7. Hayden, D. (1997). *The Power of Place: Urban Landscapes as Public History*. Cambridge: The MIT Press. [online]. Available at: <https://www.amazon.com/Power-Place-Landscapes-Public-History/dp/0262581523> [in English].
8. Shackel, P. (ed.). (2002). *Archaeology and Created Memory: Public History in a National Park*. New York: Kluwer Academic Publishers. [in English].
9. Нора П. Проблематика мест памяти / П. Нора, М. Озуф, Ж. де Пюимеж, М. Винок // Франция – память. Санкт-Петербург, 1999. С. 17–50.
10. Нора П. Історія як захист від політики // Historians. 2 лютого 2012. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/istoriya-i-pamyat-vazhki-pitannya/117-pier-nora-istoriia-iak-zakhyst-vid-polityky>
11. University of Louisiana at Lafayette (2016). *Meet Public History Professor Thomas Cauvin* [online]. Available at: <https://gradschool.louisiana.edu/blog/meet-public-history-professor-thomas-cauvin> [in English].
12. Gautschi, P., Bunnenberg, C. (2021). School History Textbooks in the 21st Century. *Public History Weekly*, vol. 9 (2). [online]. Available at: <https://public-history-weekly.degruyter.com/9-2021-2/history-textbooks-21st-century/> [in English].
13. Завадский А. Публичная история: между академическим исследованием и практикой / А. Завадский, И. Исаев, А. Кравченко, В. Склез, Е. Суверина // Новое литературное обозрение. URL: https://www.nlobooks.ru/magazines/neprikosnovenny_zapas/112_nz_2_2017/article/12529/
14. Освіта у США. Переваги нестандартних підходів // DEC education. URL: <https://dec-edu.com/ua/articles/obrazovanie-v-ssha-preimushchestva-nestandardnyh-podhodov>

15. Чундак А. Володимир Склокін: «Держава творить національну пам'ять, але забуває про різноманіття спогадів регіонів» // *Historians*. 1 листопада 2019. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/intervyu/2675-volodimir-sklokin-derzhava-tvorit-natsionalnu-pam-yat-ale-zabuvae-pro-riznomanitya-spogadiv-regioniv/>
16. Див. за URL: <https://vyvchay.com/universita-di-bologna#programs>
17. Лазуркевич С. Що таке «публічна історія»? // *the Ukrainians*. 5 лютого 2016. URL: <https://theukrainians.org/shho-take-publichna-istoriya/>
18. Світовий рейтинг університетів і шість українських вишів у ньому // *BBC News Україна*. 22 травня 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-52770462>

Liudmyla CHEKALENKO,
*Doctor of Political Science, Full Professor,
Hennadii Udovenko Diplomatic Academy of Ukraine,
Merited Worker of Science and Technology of Ukraine*

PUBLIC HISTORY: NEW DISCOVERY OR FORGOTTEN PAST? (Passing remarks on Ukrainian history)

Abstract. To answer the question of what public history is, it is worth turning to its origins. The emergence of academic history in the 19th century was associated with its separation from other fields of knowledge. At that time, it was believed that without a professional historical education, it would be impossible to become a learned and intelligent person and to narrate the past objectively and truthfully. Otherwise, these stories would resemble nothing but myths and fairy tales.

During Soviet times, history gradually became a scientific discipline as well as an ideological doctrine, as its primary task during the rapid cascade of changes in various political regimes was to educate ideologically savvy professionals for state-building.

Historical science was formed during the creation of nation-states and affirmed the national identity of various social and ethnic groups that formed one nation. World War II forced historians to rethink the meaning of life, its fragility, and vulnerability. At the same time, the deep political, economic, and social world crisis of the 1970s – another global upheaval – drew the attention of historical science to the person. Oral history, new social history, public history, etc. sprang into existence. Attention was also paid to certain social groups – women, religious communities, working and student youth, etc. Gradually, public history has become a factor contributing to the democratisation of historical science.

Thus, the article describes the peculiarities of the development of public history and its forward movement in the world. The author concludes that public history will not only provide a modern idea of what historical knowledge is but will also help to find out how it works now in our context, how it is used for the benefit of various individual and collective social actors, and, ultimately, will provide guidance for discerning the basis of Ukrainian disputes over historical issues.

Keywords: official history, public history, emergence, development, crisis of the 1970s.